

לסיום שלש חתונות

כאשר סמי (זכרונותיו של יקה) גרונמן, לבן חולצה ושחור פרפר, עקב אחר מחזהו, מלכת שבא, בעזרת משקפת אופרה והקשיב להתפרצויות הצחוק בין הצופים, ידע כי הקומדיה שהעלה עורך-הדין בן ה'67, שופט ההסתדרות הציונית ומחבר מחזות מושבע, על קרשי הקאמרי, הצליחה.

בלקיס (חנה מירון), מלכת שבא, מצטיינת בתסרוקת כושית מובהקת (מגדל שער שחור ומסולסל), עורות נמרים המכסים כמה אזורי גוף חיוניים, אצטרות מלוכה מעשייזובה, חוסר השכלה, אך חוש התמצאות טבעי בכל מצב. היא באה, כמובן, לירושלים של שלמה המלך (אברהם בן-יוסף), אך מתאהבת, בש" ערי הבירה, בשר צבאי, בניה (נתן כוגן), הנראה לה כשלמה מתחפש.

מכאן ואלך מתגלגלים הדברים, בעזרת סבך איהבנות, המדמות פנים והסתבכיות, המלחת מיקצב שבאי עליו (הרברט ברין) והופעת ארבע חיילות המלכה, המבצעות ברגליהן, ידיהן, פגיונות ורמחים, ריקודים ותרגילי סדר שבאיים (בהדרכת נועה שקול-ניק).

כאשר הצופים מאזינים לתקיעת קרניים שבאית מהודרת, מופיעים גם רץ המלך, דוכיפת, חרש-אילם-שומר-דובר (אריה לביא), יועץ המלכה, שליח שלמה ומאהב בתה, יורם (זאב ברלינסקי) ודיפלומט מצרי ערום, הדד (גרשון קלין).

כמובן שלאחר שלוש מערכות קומדיה חרוזית זאת חייב לבוא הכל על מקומו. ואכן: המלכה בוחרת בבניה לאבי יורשתה, המלך בוחר בדיינה (בת לחייה ומפקדת החיילות של בלקיס), שהיא כושית חגיגית בעלת עיניים לוחטות ומבטא יקי (אורנה פורת), גותן את אשורו, כלאחר יד, לנישואי יורם ונגסרת בתו (אביבה גור) אחר פרידתם הארוכה.

מה שבא על מקומו מלבד זאת: הציובטרון פלש לקאמרי, השיב בו רוח קלילה, נתן לקומדיה הנאה (אך השטחית) גוון חדש בהופעה המהפכנית כמעט של החיילות המרקדות למיקצב מורחז כשעורן השחום מבהיק בשמש הירושלמית (המסופקת עליידי זרקורי הבמה).

המחבר לא הביין. אף כי המחזה עצמו רחוק מלהיות מהפכני, הרי שימש בכל זאת עילה למהפכה: דמויות התנ"ך מופיעות בדמות אנושית, ללא האתוס השמור בתיאטרון העברי לדמויות הקדושות. שלמה המלך כמעט מגוחך, מסייע בחכמת שר-צבאו, מגלה שסוד הבונותו הכשרון להאזין לעצתם של אחרים.

כשקם הקהל על רגליו, בסוף ההצגה, הופיע המחבר על הבמה. בין הדמויות התייביות, הלבושות בהן—מצרי שנלקח ישר מפסלי מצרים הקדומה, שלמה המלך הלוכש שלמה ונשות שבא המכוסות (בקושי) בעורות נמרים, נראה המחבר נמוך הקומה, בעל הקרחת הנוצצת והכרס העגלגלה קצת לא במקום. אולם לא היה ספק שאמנם זה מקומו של סמי גרונמן, המבין את הלכות הבמה, אף כי לא הביין את דברי השחקנים ששיחקו את מחזהו. כי סמי גרונמן, בן רב, גדול ההומוריסטים של היהדות הגרמנית לפני חורבנה, אינו מייטיב להבין עברית אף כי קיבל פעם תפקיד של מתרגם צבאי.

הדבר קרה במלחמת העולם הראשונה, שעה ששרת בשלטון הכיבוש הגרמני בפולין. הקפטן הגרמני היה זקוק למתרגם אידישי, הזמין אותו אליו. "איני יודע אידיש" התנצל גרונמן, "אני יודע רק מעט עברית".

הקפטן הגרמני העיף בו מבט של בוז ואמר לו (לדברי גרונמן): "עמוד דום! אידיש הרבה יותר קלה מעברית! תרגם את החומר! הסתלק!"

חזרה כללית על הבמה במקלחת, צווחת אימים

יותר, היה צורך לחייב כמה שיעורים, החלו להשתתף. רק כעבור כמה שיעורים, למצוא עניין, למדו לרקוד מתוך רצון. **יום מוזיעים.** באותו זמן הגיעו ארצה רקדנים ורקדניות שקיבלו את חינוכם האמרי גותי באסכולה של הבלט הרוסי. במשך תקופתמה הכניסו רקדנים אלה יבול גדול של "ריקודים עבריים עממיים", שעיקר תכ" גם היה סיבובים רבי תנופה, דגלי הכלת-לבן, וקריאות נלהבות.

אולם לעומת זרם זה, קם זרם שני, מוזן בעיקרו על ידי אמנים שהגיעו ארצה מגרמניה, שטעו, כי הריקוד — ככל שאר ענפי האמנות — הגו דבר אורגני שחייב לצמוח מתוך העם. אי אפשר ליצור, אפשר רק לז" רוע זרעים. תפקידם הראשון של מחנכי הרקדנים, לפי אותו זרם, היה "להסיר מהי" שוב העברי את גרבי הצמר הארוכים וה" אפודות", לחנך את בני הנוער לאהבת התנו" עה, לגוף בריא. קו הלניסטי זה הוא שגבר במידה ניכרת והשאיר את אותותיו בריקוד העברי העכשווי.

יחד עם זה החלו מתעניינים באוצר הרי" קודים התייבניים. ראו בהם את המקור ה" ג"כי, המהווה את בסיס התרבות העברית. כי למרות היותו בן אלפי שנים, הוא יכול להת" אים לחיים מודרניים: הוא גם חופשי, ללא הסחאה, נוגע בכעיות החיים היסודיות. הם שאפו לתפיסה מודרנית של התני"ך, לא שונה מזו של החסידים, ניסו לעורר מעין רנסנסעברי.

אולם נסיון זה לא נתן את המצופה: נוצרה מעין עירבוביה מזרחית מדומה המובאת כסגנון עברי חדש. כמעט בלתי אפשרי ליצור נוסח יש" ראלי, כי עדיין אין דבר המשותף לעם כולו — מלבד זה שכל האנשים מוזיעים. באותה מידה שאי אפשר להכניס תרנגולת לסיר של מים רותחים ולהוציאה כעבור זקה במצב שאפשר לאוכלה, כן אי אפשר לצפות כי יוצאי הארצות הרבות, שהוצטו לקלחת הישראלית, על תרבויותיהם ומנ" הגיהם השונים, ייצרו בזמן כה קצר תרבות עברית אחידה. זו היא, למעשה, תקופה שכל תכונותיהן הקודמות של עדות אלה נמסות, וטרם גובשה תכונה חדשה, משותפת לכולם.

קפיצות לפי טקטיים. ממצב זה סובל הרקוד "העממי העברי", כי לא ייתכן ליצור דבר כזה במשך 25 שנה. זהו דבר שיבוא ללא כל ספק, אולם רק כתוצאה מהתפתחות ממושכת.

רקדנים וכוריאוגרפים רבים, שראו ולמדו את תנועות הריקוד העממי ברחבי העולם, רואים בכל זאת קחים כלליים שיעצבו, במרוצת הזמן, את אופי הריקוד העממי העברי. זהו הקצב המהיר והחד שהנוער נוטה אליו. בניגוד חריף לריקוד היהודי הגלותי מצטיינים הריקודים, שהנוער מעדיפם, בקצבם המהיר. כך, למשל, נשארו הפולקה והכרכוביה, למרות היותם לא" עבריים, פופולריים ביותר בין הנוער. הקצב המתגבר ומגיע לשיא מהווה פורקן למרץ הנוערי.

זהו סימן מובהק לתרבות צעירה, אך מהווה בסיס כללי בלבד. אולם אין כל ספק שמתוך תנועת הריקוד הגדולה שקמה, ילבש שלד זה בשר וגידיים, שיצמחו מתוך עיצוב כללי של תרבות עברית. אמנם דומים כל הריקודים עדיין אחד לשני, כשההבדל ביניהם הוא קפיצה אחרי שלושה טקטים במקום שניים, ומושחתים על יסוד כמעט גיאומטרי. אולם פה ושם צצים סימנים אינדיבידואליים המוסיפים לריקודים והופכים אותם לעממיים באמת. הדבר מתבטא למשל כאשר רקדן בקיבוץ, שלמד את הריקוד ממד" ריך שעבר קודם מיוחד, מוסיף תנועות והבעות מיוחדות לריקוד השבלוני. **ריקודים לא מתווכחים.** פעם היה לריקוד תפקיד פונקציונלי — במידה רבה כפולחן דתי. אולם עתה רוכש הריקוד בארץ פונקציה חדשה, שתתפוס את מקום הפולחן כמניע ליצירת ריקודים חדשים: הוא הפך לנושא תחרות עזה, כשכל קבוצה או רקדן משתדלים לעלות על האחרים.

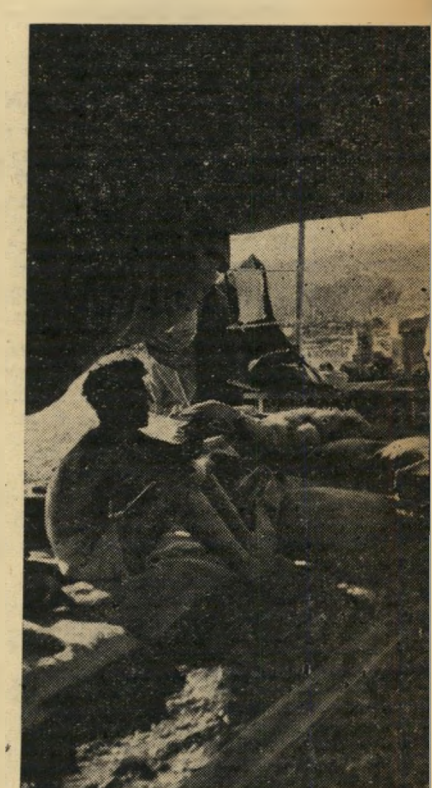
הויכוח הגדול הנוטש עכשיו בחוגי הריקוד בארץ הוא: האם לחכות עד שתיווצר תרבות עב" רית כללית, שתצמיח גם ריקוד עברי, או לעזור בעיצוב תרבות זו על ידי יצירת ריקודים; לח" פש תוכן לריקודים בעומק, או להסתפק בצורות, בשטחיות. אולם וויכוח זה כמעט אינו נוגע לריקודים עצמם. לאחר ש" תיאבוננו נתעורר, דורש הנוער רק לרקוד. לא חשוב אם על ה" ריקוד טבוע השפעה הלניסטית, סלאבית או ערבית. תוך כדי "שימוש" מתהווה בירור מסויים, והריקודים שאינם מתאימים לרוח ולהתיישראל החדשים נפסלים מאליהם. לסיפוק דרישות הנוער בא הכנס שהתקיים בדליה.

למרות הסתייגותם החריפה של רקדנים רבים בארץ מהקחים ה" כלליים של הריקוד העממי, כפי שהוא היום, מאוחדים כולם ב" הערכה נכונה של חשיבות מאורע זה. אם נמצאים כיום 700 רוקדים במחנה משותף אחד, עם מטרה אחת — לרקוד — הרי זה צעד גדול מאד ביצירת מחול. הצעד הבא — עיצוב ריקוד עברי — יהיה קל יותר, כאשר קיים רצון לרקוד.

אלא שדליה הפכה סמל לא רק לרוקדים שנהרו אליה. היא החלה מסמלת, קודם כל, דבר שרובבות מתענגעים אליו בסתר, "אני מצפצף על הריקודים", הודה בתור תל-אביבי מאנשי "נוער הזהב", שלבש הפעם בג" די חאקי ונדחק, מאושר, בין אנשי קיבוץ שופים. "אבל ה" הרגשה הו... כל כך הרבה גר" ער... אני מרגיש כאילו חוזתי לימי החייש, או לחטיבה... זה הערב הראשון מזה שלוש שנים שאני שוב מרגיש בבית!"

עם מיטותיהם בארם רוסי

בין החזרות ורי התעמלות

קבוצות באוהל ל האנשים מוזיעים

